

והנטל מהם מעט, נחשב כעוקר, וחייב. אבל פירות או שמן המונחים על מים לא נחשבים כמונחים שם, והנטלם, לא נחשב כעוקר, ופטור (משנ"ב שמו, ח). היה כלי צף על המים, הפירות שבתוכו לא נחשבים כמונחים, והנטלם, לא נחשב כעוקר, ופטור (רמב"ם שבת ג, ד).

עֲמֵד לְפֹשֵׁי פְטוּר - שעמידה בשביל מנוחה, נחשבת כעמידה, ונחשב שהניח את המשא שעל גביו וביטל את עקירתו הראשונה (רש"י כאן ובכתובות לא, א), וכן כשנעמד מכל סיבה שהיא, מלבד תיקון המשא, נחשב כהנחה, וכגון שיש איזה דבר שמעכבו מליך (שעה"צ שמוט, יח), וכן כשנעמד לדבר עם חבירו וכדומה, נחשב כעומד, וחידוש הגמ' שאפילו כשעומד לפוש, בשביל להחליף כוח להמשך הליכתו, לא נחשב כעומד לכתף (חזו"א א"ח סב, ד).

לְכַתְּפֵי חַיִּיב - שעמידה לשם סידור המשא שעל כתפו, אינה נחשבת עמידה, ונחשב שלא הניח את המשא, ולא ביטל את עקירתו הראשונה (רש"י כאן ובכתובות לא, א), שכך היא דרך נושאי משאות שעוצרים מעת לעת לסדר משאם (גמ' כתובות שם). אבל אם הוריד את המשא לארץ בשביל לכתפו ולסדרו כראוי להמשך המשא, לא נחשב כעומד לכתף, שהרי הונח המשא על הארץ ונתבטלה העקירה הראשונה (שיטה ד"ק), ויש סוברים שאף כשהוריד את המשא לארץ בשביל לכתפו, לא נחשב כהנחה (חזו"א א"ח סב, ד, בדעת תוס').

■ להלכה, העומד לפוש, או מחמת סיבה אחרת, נחשב שהניח את החפץ; העומד לכתף ולתקן את משאו, לא נחשב שהניח את החפץ (משנ"ב שמוט, יז, ושעה"צ שם).

שְׁלֵא הִיְתָה עֲקִירָה מְשֻׁעָה רְאוּנוֹה לְכַף - שלא היתה העקירה הראשונה על מנת לצאת, ואין זו מלאכת מחשבת, שמלאכת שבת למדים ממלאכת המשכן, וצריך שיתכוון לעשיית המלאכה (רש"י), שעקירה בלא כוונת הוצאה אין לה שם עקירה כלל, בשונה מכתיבת אות אחת בשבת, שיש לה שם כתיבה, אלא שחסר בשיעור לחיוב, ולכן אם כתב אות אחת ונמלך והוסיף עוד אות בשבת, חייב. אך כשמכוון בעקירתו על מנת להוציא, חייב, אף שלא התכוון להניחה ברשות האחרת ולעשות בכך מלאכת הוצאה שחייבים עליה, שהעיקר שיתכוון לעקירה על מנת להוציא, שיש לה 'שם עקירה' (תוצאות חיים ט, יא, ע"פ לשון הגמ' להלן בסמוך 'ונמלך והוציא'). ויש סוברים, שצריך שיתכוון בעקירתו למלאכת חיוב, ודוקא כאשר התכוון בעקירתו להניחה ברשות האחרת (תוצאות חיים שם, ע"פ ירושלמי).

■ להלכה, המפנה חפצים מזוית לזוית ונמלך והוציא, פטור מחטאת, שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך, ונמצא שלא עשה אלא הנחה. ומדוברן אסור (משנ"ב שמוט, יז).

מְהַלֵּךְ כְּעוֹמֵד דָּמִי - שכאשר מניח את רגלו על הארץ תוך כדי הליכה, נחשב שנעמד באותו מקום, וכאילו נעשתה הנחה באותו מקום לחפץ שנושא, וכאשר ממשיך בהליכתו ועוקר את רגליו ופוסע, נחשב כעוקר את החפץ מאותו מקום (רש"י כתובות לא, ב). ולדעת בן עזאי, אף עמידה על מנת לכתף נחשבת כעמידה, שעמידה של 'מהלך כעומד' אין לה חשיבות יותר מעמידה לכתף (חפץ ה'; חזון יחזקאל).

וְהָא לֹא נָתַ, וכיון שאין לזה חשיבות של הנחה, אין לגזור בזה אפילו מדרבנן, במקום שאגדו בידו, אטו מקום שאין אגדו בידו (רש"י עירובין צח, א; ריטב"א), ודוקא בכתבי הקודש לא גזרו באופן זה, משום שחששו לבזיונם, אבל בשאר דברים אסור, שמה יפלו מידו ויביאם אליו (מג"א שנה, ד), ויש סוברים שאף בשאר דברים לא גזרו באופן זה (אבן העזר שנה, א). ■ להלכה, הובאה מחלוקת האחרונים אם היתר זה נאמר רק בכתבי הקודש, או אף בשאר דברים (משנ"ב שם ס"ק טו).

בְּכַתֵּל מְשׁוּפָע, ונחשב להנחה ■ וכן נפסק להלכה (ראה שו"ע א"ח שנה, א-ב ומשנ"ב שם, פרטי דיני הקורא בספר בראש האסקופה או בראש הגג).

מִים עַל גְּבֵי מִים הִנְיָו הַנְּחָתָן - וכן שאר משקים המונחים זה על גבי זה ומתערבים זה בזה, נחשבים כמונחים (מאירי), שכל המים נחשבים כגוף אחד המונח על הקרקע (ראה רמב"ם שבת ג, ד, וח' ר' מאיר שמהם חולין כו, ב).

מים על גבי מים נחשבים כמונחים, דוקא כשהמים מונסים בגומא ונחים שם, אבל מים המיטלטלים ממקום למקום של נהרות המושכין ומעיינות הנובעים, לא נחשבים כמונחים (ראה רמב"ם שבת ג, ד ור"ד עראמה בס' הליקוטיו שם; מאירי), ויש סוברים, שאף מים שבנהרות ובמעיינות נחשבים כמונחים (מאירי; בשם יש חולקים).

אֲגוּזוֹ עַל גְּבֵי מִים לֹא הִנְיָו הַנְּחָתָנוּ, שחיוב מלאכות שבת למדים ממלאכת המשכן, ומן הסתם ההנחה במשכן היתה הנחה רגילה וחשובה, ואין דרך להניח ולהצניע חפצים על גבי מים (תוס' ד"ה אגוז), ויש מפרשים, שמים מטבעם נשפכים למקום, ונחשבים כעין אויר, והחפצים המונחים על גביהם לא נחשבים כמונחים על מקום שיש לו חשיבות מקום (ראב"ד בשטמ"ק ב"מ ט, ב; רש"י). [ובשונה ממים על גבי מים שיש להם חשיבות הנחה, שהם מתערבים ונעשים גוף אחד (וכמו שנתבאר לעיל)].

כְּעִי רְבָא אֲגוּזוֹ בְּכָלֵי וְכָלֵי צָף עַל גְּבֵי מִים, ונטל את האגוז מתוך הכלי (ראה רמב"ם שבת ג, ד; מאירי. וכן משמעות תוס' ד"ה אגוז). ויש מפרשים, שנטל את האגוז והכלי יחד מעל גבי המים (ראב"ן שלח).

כְּתֵר אֲגוּזוֹ אֲזַלְיָן וְהָא נִיּוּחָ אוֹ דִּילְמָא וְכוּ' - הספק הוא בדרך הנחה, האם דרך להצניע חפצים בצורה כזו וזו צורת הנחתן (תוס' ד"ה אגוז), ויש מפרשים, שהספק הוא בהגדרת דין הנחה של אגוז בכלי שעל המים, האם נחשב שהאגוז מונח במקום יציב, לפי שהכלי הוא מקומו, או שכיון שהכלי עצמו שעל המים נחשב כמונח באוויר [כמו שנתבאר לעיל], אף האגוז שבתוכו נחשב כמונח באויר (ראב"ד בשטמ"ק שם). ולדעת המפרשים שנטל את האגוז עם הכלי (ראב"ן הנ"ל), הספק הוא על עיקר הוצאתו, האם היא מתייחסת לכלי או לאגוז, ואילו היה נטל את האגוז בפני עצמו, בוודאי היה חייב (שפת אמת).

שָׁמֶן שְׂצָף עַל גְּבֵי יַיִן, והשמן צף ואינו מתערב עם היין, ולכן נחלקו התנאים אם נחשב שמעורבים זה בזה, והוא הדין שמן שצף על גבי משקים אחרים (ראה מאירי; ערוך השלחן שמו, ו).

■ להלכה, מים על גבי מים המכונסים בגומא [וכדעת הרמב"ם הנ"ל] נחשבים כמונחים, שהמים כגוף אחד המונח על הארץ